

ΑΠΟΦΑΣΗ 18/2022

(Τμήμα)

Η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα συνεδρίασε σε σύνθεση Τμήματος, μέσω τηλεδιασκέψεως, την Τετάρτη 23-03-2022, μετά από πρόσκληση του Προέδρου της, προκειμένου να εξετάσει την υπόθεση που αναφέρεται στο ιστορικό της παρούσας. Παρέστησαν ο Γεώργιος Μπατζαλέξης, Αναπληρωτής Πρόεδρος, κωλυομένου του Προέδρου της Αρχής, Κωνσταντίνου Μενουδάκου και τα αναπληρωματικά μέλη Δημοσθένης Βουγιούκας, ως εισηγητής, και Μαρία Ψάλλα, σε αντικατάσταση των τακτικών μελών Κωνσταντίνου Λαμπρινουδάκη και Γρηγορίου Τσόλια, οι οποίοι παρόλο που εκλήθησαν νομίμως εγγράφως, δεν παρέστησαν λόγω κωλύματος. Στη συνεδρίαση παρέστησαν ο Λεωνίδας Ρούσσος, ως βοηθός εισηγητή και με εντολή Προέδρου η Ειρήνη Παπαγεωργοπούλου ως Γραμματέας, υπάλληλος του τμήματος διοικητικών υποθέσεων της Αρχής.

Η Αρχή έλαβε υπόψη της τα παρακάτω:

Υποβλήθηκε στην Αρχή η υπ' αριθμ. πρωτ. Γ/ΕΙΣ/4112/07-06-2019 καταγγελία, η οποία αφορά λήψη αζήτητης πολιτικής επικοινωνίας με μήνυμα SMS από τον Α για προώθηση της υποψηφιότητας του στις τελευταίες δημοτικές εκλογές. Το μήνυμα επισυνάπτεται στην καταγγελία.

Στην καταγγελία η καταγγέλλουσα Β αναφέρει ότι έλαβε SMS χωρίς να έχει καμία προηγούμενη σχέση με τον καταγγελλόμενο. Συγκεκριμένα, στις 1-6-2019 και ώρα 18:10 έλαβε μήνυμα με αποστολέα ... και περιεχόμενο «...».

Η Αρχή, στο πλαίσιο εξέτασης της εν λόγω καταγγελίας, απέστειλε στον καταγγελλόμενο το υπ' αριθμ. πρωτ. Γ/ΕΞ/4112-1/12-07-2019 έγγραφο με το οποίο ζήτησε τις απόψεις του επί των

καταγγελλομένων, λαμβάνοντας υπόψη τις κατευθυντήριες γραμμές που έχει εκδώσει η Αρχή για την πολιτική επικοινωνία.

Ο καταγγελλόμενος απάντησε με το με αρ, πρωτ. Γ/ΕΙΣ/5100/22-07-2019 υπόμνημα. Στο υπόμνημα αναφέρει ότι το μήνυμα εστάλη από την τηλεφωνική συσκευή του, τύπου smartphone, και όχι μέσω παρόχου υπηρεσίας αποστολής μαζικών μηνυμάτων (bulk sms) με χρήση αρχείου. Επίσης, δήλωσε ότι το μήνυμα εστάλη εκ παραδρομής στον εν λόγω παραλήπτη, λόγω σφάλματος κατά την πληκτρολόγηση του τηλεφωνικού αριθμού.

Με το υπ' αριθμ. πρωτ. Γ/ΕΞ/1142/11-02-2020 έγγραφο, η Αρχή κάλεσε τον καταγγελλόμενο ενώπιον της ως υπεύθυνο επεξεργασίας, στη συνεδρίαση της 19-02-2020, για να δώσει περαιτέρω διευκρινίσεις και να εκθέσει διεξοδικά τις απόψεις του επί της καταγγελίας και επί της γενικής πρακτικής που ακολουθήθηκε για την επικοινωνία πολιτικού χαρακτήρα με ηλεκτρονικά μέσα. Ωστόσο, στη συνεδρίαση της 19-02-2020 δεν παρέστη ο καταγγελλόμενος, οπότε η υπόθεση συζητήθηκε ερήμην. Ωστόσο, όπως διαπιστώθηκε η κλήση της Αρχής είχε αποσταλεί σε εσφαλμένη διεύθυνση αποστολής, με συνέπεια να μην παραληφθεί από τον καταγγελλόμενο. Ως εκ τούτου, η απόφαση 47/2020 που εκδόθηκε, ανακλήθηκε με την Απόφαση 1/2021 της Αρχής. Ο καταγγελλόμενος κατέθεσε το με αρ. πρωτ. Γ/ΕΙΣ/1054/11-02-2021 υπόμνημα, με το οποίο διαμαρτυρήθηκε για την εσφαλμένη αποστολή της εν λόγω κλήσης, καθώς και την ακόλουθη απόφαση, ενώ ζήτησε προθεσμία προκειμένου να εκθέσει τις απόψεις του ενώπιον της Αρχής.

Με το με αρ. πρωτ. Γ/ΕΙΣ/2248/01-04-2021 συμπληρωματικό, η καταγγέλλουσα ενημέρωσε την Αρχή για μήνυμα που απέστειλε ο καταγγελλόμενος προς τον σύλλογο εκπαιδευτικών Χ, του οποίου μέλος είναι η καταγγέλλουσα, με το οποίο ζητά από τον Πρόεδρο του Συλλόγου όπως του παρασχεθεί η συγκατάθεσή του για την αποσταλείσα επικοινωνία από τον σύλλογο προς εκείνον, από το έτος 2012 έως και σήμερα, κοινοποιώντας στον σύλλογο την υπό εξέταση καταγγελία της καταγγέλλουσας στην Αρχή και δήλωσε ότι δεν κατανοεί την εν λόγω κοινοποίηση, ενώ ζήτησε από την Αρχή να την λάβει υπόψη της, καθώς και αιτήθηκε ενημέρωσης για την «εκδίκαση» της υπόθεσής της προκειμένου να παραστεί η δικηγόρος της.

Με το με αρ. πρωτ. Γ/ΕΙΣ/8440/28-12-2021 υπόμνημα, ο καταγγελλόμενος δήλωσε στην Αρχή ότι η καταγγέλλουσα είναι κοινωνικά πολύ γνωστή του και αντίστοιχα τον γνωρίζει αρκετά, μιας και έχει υπάρξει πελάτης στο κατάστημα του, γείτονας και κυρίως συνάδελφος εκπαιδευτικός με την σύζυγό του και την αδελφή του. Επίσης, δήλωσε ότι πολιτικά επικοινωνούν πολλαπλώς αφού η καταγγέλλουσα ως συνδικαλίστρια και μέλος του δ.σ. του τοπικού συλλόγου εκπαιδευτικών, του οποίου ήταν την επίμαχη περίοδο και είναι και Γραμματέας οποιαδήποτε θέματα- αιτήματα πολιτικής διαχείρισης των σχολείων του δήμου, έρχονται σε άμεση γνώση

του αφού είναι δημοτικός σύμβουλος και εκλεγμένο μέλος δ.σ. της αρμόδιας ... Σχολικής Επιτροπής του δήμου. Επιπλέον ως δημοτικός σύμβουλος, δήλωσε ότι έχει ψηφίσει την καταγγέλλουσα για την θέση του αναπληρωματικού μέλους της πολιτικής θέσης στην Δημοτική Επιτροπή Παιδείας, ως εκπρόσωπο του Συλλόγου Εκπαιδευτικών ... Χ και ως Γραμματέας του δημοτικού συμβουλίου έχει επικυρώσει το απόσπασμα του Πρακτικού με τον ορισμό της ως μέλος της Δ.Ε.Π. Δήμου Χ.

Εξάλλου, δήλωσε ότι η καταγγέλλουσα του αποστέλλει τακτική πολιτική ενημέρωση, ως Γραμματέας του συνδικαλιστικού συλλόγου εκπαιδευτικών στο παραταξιακό του email για θέματα συνδικαλιστικά και άλλα πολιτικής, καθαρά, αξιολόγησης, παρότι γνωρίζει πως δεν έχει ο ίδιος προσωπικά καμιά εκπαιδευτική ιδιότητα και χωρίς να συμμορφωθεί ποτέ με τον νόμο περί αποστολής πολιτικών μηνυμάτων (ερώτημα περί αποδοχής του παραλαβής email, δημοσιοποίηση του email του μέσω ομαδικής αποστολής σε άγνωστους σε εκείνον αποδέκτες, εκκαθάριση του μητρώου αποδεκτών, κ.α. σχετικές παραβιάσεις της κείμενης νομοθεσίας). Συμπληρώνει, δε, ότι η καταγγέλλουσα δεν άσκησε προς εκείνον το δικαίωμα αντίρρησης στην εν λόγω επεξεργασία, ενώ καταλήγει ότι τεκμαίρεται από τα ανωτέρω πως η καταγγέλλουσα και τον γνώριζε προσωπικά, κοινωνικά, πολιτικά, θεσμικά, τον ενημέρωνε από το προσωπικό της email (ταυτόσημο email με αυτό που απέστειλε στην Αρχή και την εναντίον του καταγγελία) με πολιτικά μηνύματα και ο μόνος σκοπός της ανυπόστατης, όπως δήλωσε, καταγγελίας της, ήταν να χρησιμοποιήσει την διαδικασία της Α.Π.Π.Δ., προκειμένου να τον πλήξει πολιτικά, κοινωνικά, οικονομικά και ηθικά, διαρρέοντας στην Δήμαρχο την όποια αρνητική για εκείνον απόφαση, όπως ήδη έπραξε στην ανωτέρω ανακληθείσα απόφαση.

Στη συνέχεια, η Αρχή κάλεσε με τα με αρ. πρωτ. Γ/ΕΞΕ/398/14-02-2022 και Γ/ΕΞΕ/527/23-02-2022 έγγραφα τον καταγγελλόμενο και την καταγγέλλουσα, αντίστοιχα, σε ακρόαση ενώπιον της στις 09-03-2022, κατά τη διάρκεια της οποίας συζητήθηκε η ανωτέρω καταγγελία καθώς και η γενική πρακτική που ακολουθήθηκε για την επικοινωνία πολιτικού χαρακτήρα με ηλεκτρονικά μέσα. Ο καταγγελλόμενος παρέστη και υποστήριξε τα όσα με το ανωτέρω υπόμνημά του είχε δηλώσει εγγράφως. Ερωτώμενος σχετικά με την πρακτική που ακολούθησε κατά την αποστολή των προεκλογικών μηνυμάτων, απάντησε ότι απέστειλε σε όσους είχε στον κατάλογο. Η καταγγέλλουσα δήλωσε αδυναμία παρουσίας λόγω εκπαιδευτικού έργου.

Η Αρχή, μετά από εξέταση όλων των στοιχείων του φακέλου και αναφορά στα διαμειφθέντα της ακροαματικής διαδικασίας, αφού άκουσε τον εισηγητή και τις διευκρινίσεις του βοηθού εισηγητή και κατόπιν διεξοδικής συζήτησης,

ΣΚΕΦΤΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ

1. Σύμφωνα με το άρθρ. 4 στοιχ. 7 του Γενικού Κανονισμού (ΕΕ) 2016/679 για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών (εφεξής, Κανονισμός), ο οποίος είναι σε εφαρμογή από τις 25 Μαΐου 2018, ως υπεύθυνος επεξεργασίας ορίζεται *«το φυσικό ή νομικό πρόσωπο, η δημόσια αρχή, η υπηρεσία ή άλλος φορέας που, μόνα ή από κοινού με άλλα, καθορίζουν τους σκοπούς και τον τρόπο της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα»*.
2. Το ζήτημα, της πραγματοποίησης μη ζητηθεισών επικοινωνιών με οποιοδήποτε μέσο ηλεκτρονικής επικοινωνίας, χωρίς ανθρώπινη παρέμβαση, για σκοπούς απευθείας εμπορικής προώθησης προϊόντων ή υπηρεσιών και για κάθε είδους διαφημιστικούς σκοπούς, ρυθμίζεται στο το άρθρο 11 του ν. 3471/2006 για την προστασία προσωπικών δεδομένων στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών. Σύμφωνα με το άρθρο αυτό, μία τέτοια επικοινωνία επιτρέπεται μόνο εφόσον ο συνδρομητής συγκατατεθεί εκ των προτέρων ρητώς. Κατ' εξαίρεση, σύμφωνα με το άρ. 11 παρ. 3 του ν. 3471/2006, τα στοιχεία επαφής ηλεκτρονικού ταχυδρομείου που αποκτήθηκαν νομίμως, στο πλαίσιο της πώλησης προϊόντων ή υπηρεσιών ή άλλης συναλλαγής, μπορούν να χρησιμοποιούνται για την απευθείας προώθηση παρόμοιων προϊόντων ή υπηρεσιών του προμηθευτή ή για την εξυπηρέτηση παρόμοιων σκοπών, ακόμη και όταν ο αποδέκτης του μηνύματος δεν έχει δώσει εκ των προτέρων τη συγκατάθεση του, υπό την προϋπόθεση ότι του παρέχεται κατά τρόπο σαφή και ευδιάκριτο η δυνατότητα να αντιτάσσεται, με εύκολο τρόπο και δωρεάν, στη συλλογή και χρησιμοποίηση των ηλεκτρονικών του στοιχείων και αυτό κατά τη συλλογή των στοιχείων επαφής, καθώς και σε κάθε μήνυμα, σε περίπτωση που ο χρήστης αρχικά δεν είχε διαφωνήσει σε αυτή τη χρήση.
3. Ειδικά για την πολιτική επικοινωνία μέσω ηλεκτρονικών μέσων χωρίς ανθρώπινη παρέμβαση και σύμφωνα με τις κατευθυντήριες οδηγίες της Αρχής σχετικά με την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων με σκοπό την επικοινωνία πολιτικού χαρακτήρα, λαμβάνοντας υπόψη τόσο το άρθρο 11 του ν. 3471/2006, όσο και την Οδηγία 1/2010 της Αρχής για την πολιτική επικοινωνία αλλά και το Γενικό Κανονισμό (ΕΕ) 2016/679 για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα ο οποίος είναι σε εφαρμογή από τις 25 Μαΐου 2018, ισχύουν τα εξής:

Η πολιτική επικοινωνία^[1] ενδιαφέρει από την άποψη της προστασίας των προσωπικών δεδομένων, πραγματοποιείται σε οποιαδήποτε χρονική περίοδο, προεκλογική ή μη, από πολιτικά κόμματα, βουλευτές, ευρωβουλευτές, παρατάξεις και κατόχους αιρετών θέσεων στην τοπική αυτοδιοίκηση ή υποψηφίους στις βουλευτικές εκλογές, τις εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και τις εκλογές τοπικής αυτοδιοίκησης. Τα πρόσωπα αυτά καθίστανται υπεύθυνοι επεξεργασίας, σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΕ) 2016/679, άρθρο 4, στοιχ. 7) εφόσον ορίζουν το σκοπό και τον τρόπο της επεξεργασίας. Για παράδειγμα, όταν οι βουλευτές ή οι υποψήφιοι βουλευτές λαμβάνουν δεδομένα από τα πολιτικά κόμματα και τα επεξεργάζονται για προσωπική τους πολιτική επικοινωνία, καθίστανται και αυτοί υπεύθυνοι επεξεργασίας. Με την ιδιότητα αυτή και με βάση την αρχή της λογοδοσίας^[2] πρέπει να είναι σε θέση να αποδεικνύουν την τήρηση των υποχρεώσεών τους και των κανόνων επεξεργασίας.

4. Όταν η πολιτική επικοινωνία πραγματοποιείται με χρήση ηλεκτρονικών μέσων επικοινωνίας, χωρίς ανθρώπινη παρέμβαση, μέσω δημοσίων δικτύων επικοινωνίας, όπως είναι η περίπτωση μηνυμάτων ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (e-mail), η επικοινωνία προϋποθέτει, σύμφωνα με το άρθρο 11 παρ. 1 ν. 3471/2006, όπως ισχύει, την προηγούμενη συγκατάθεση του υποκειμένου των δεδομένων, με την επιφύλαξη της παραγράφου 3 του ίδιου άρθρου, όπως ισχύει. Επισημαίνεται επίσης ότι σύντομα γραπτά μηνύματα (SMS) αποτελούν επίσης μηνύματα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου σύμφωνα με τους ορισμούς του ν. 3471/2006 και της Οδηγίας 2002/58/ΕΚ.
5. Επιτρέπεται η πολιτική επικοινωνία με χρήση ηλεκτρονικών μέσων χωρίς ανθρώπινη παρέμβαση και χωρίς τη συγκατάθεση του υποκειμένου των δεδομένων μόνο εφόσον συντρέχουν σωρευτικά οι ακόλουθες προϋποθέσεις:
 - (α) Τα στοιχεία επικοινωνίας έχουν αποκτηθεί νομίμως στο πλαίσιο προηγούμενης, παρόμοιας επαφής με τα υποκείμενα των δεδομένων, και το υποκείμενο κατά τη συλλογή των δεδομένων ενημερώθηκε για τη χρήση τους με σκοπό την πολιτική επικοινωνία, του δόθηκε η δυνατότητα να εκφράσει αντίρρηση για αυτή τη χρήση αλλά δεν την εξέφρασε. Η προηγούμενη επαφή δεν είναι απαραίτητο να έχει αμιγώς πολιτικό χαρακτήρα, π.χ. είναι νόμιμη η αποστολή μηνυμάτων όταν τα στοιχεία ηλεκτρονικού ταχυδρομείου συλλέχθηκαν στο πλαίσιο προηγούμενης πρόσκλησης για συμμετοχή σε κάποια εκδήλωση ή δράση, ανεξαρτήτως του πολιτικού χαρακτήρα της. Αντιθέτως, δεν θεωρείται ότι συνιστά παρόμοια

^[1] Βλέπε ορισμό στο άρθρο 1 παρ. 2 της οδηγίας 1/2010 της Αρχής

^[2] Όπως ορίζεται στο άρθρο 5 παρ. 2 του ΓΚΠΔ

επαφή και δεν είναι νόμιμη η χρήση των ηλεκτρονικών στοιχείων επικοινωνίας προς το σκοπό της πολιτικής επικοινωνίας όταν τα στοιχεία αυτά αποκτήθηκαν στο πλαίσιο επαγγελματικής σχέσης, όπως για παράδειγμα η χρήση του αρχείου πελατών από υποψήφιο βουλευτή.

(β) Ο υπεύθυνος επεξεργασίας οφείλει να παρέχει στο υποκείμενο των δεδομένων τη δυνατότητα να ασκεί το δικαίωμα αντίρρησης με τρόπο εύκολο και σαφή, και αυτό σε κάθε μήνυμα πολιτικής επικοινωνίας. Σε κάθε επικοινωνία απαιτείται να αναφέρεται ευδιάκριτα και σαφώς η ταυτότητα του αποστολέα ή του προσώπου προς όφελος του οποίου αποστέλλεται το μήνυμα, καθώς επίσης και μια έγκυρη διεύθυνση στην οποία ο αποδέκτης του μηνύματος μπορεί να ζητεί τον τερματισμό της επικοινωνίας.

6. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, ο καταγγελλόμενος, ως υπεύθυνος επεξεργασίας, πραγματοποίησε πολιτική επικοινωνία με αποστολή σύντομου γραπτού μηνύματος (SMS). Η νομιμότητα της αποστολής εξασφαλίζεται από το εάν έχουν τηρηθεί τα αναφερόμενα στις ανωτέρω Σκέψεις 4, 5. Από τις απαντήσεις του υπευθύνου επεξεργασίας προκύπτουν τα εξής:
7. Ο υπεύθυνος επεξεργασίας δεν προσκόμισε στοιχεία που να αποδεικνύουν ότι είχε εξασφαλιστεί η απαιτούμενη προηγούμενη συγκατάθεση των παραληπτών των μηνυμάτων SMS, ή ότι είχε υπάρξει προηγούμενη παρόμοια επαφή/επικοινωνία. Τουναντίον, κατά την ακροαματική διαδικασία ομολόγησε ότι απέστειλλε μηνύματα προς τις επαφές που είχε στον κατάλογο του τηλεφώνου του, αδιακρίτως. Ο ισχυρισμός του, δε, ότι γνωρίζει προσωπικά την καταγγέλλουσα και είχε συναλλακτική σχέση μαζί της, δεν αποδεικνύει παρόμοια επαφή, κατά την έννοια του νόμου, ήτοι για τον σκοπό της υποστήριξης του συνδυασμού του στις Δημοτικές εκλογές.
8. Ο υπεύθυνος επεξεργασίας συνεργάστηκε με την Αρχή απαντώντας χωρίς καθυστέρηση στο έγγραφο για διευκρινίσεις, παρέχοντας τις πληροφορίες που ζητήθηκαν στο υπόμνημα που κατέθεσε.
9. Δεν έχει δεν έχει επιβληθεί στο παρελθόν διοικητική κύρωση από την Αρχή στον υπεύθυνο επεξεργασίας.

Βάσει των ανωτέρω, η Αρχή κρίνει ομόφωνα ότι σύμφωνα με το άρθρο 11 του ν. 3471/2006 συντρέχουν οι προϋποθέσεις επιβολής σε βάρος του υπευθύνου επεξεργασίας, με βάση αφενός το άρθρο 13 του ν. 3471/2006, σε συνδυασμό με το άρθρο 21 παρ. 1 στοιχ. β' του ν. 2472/1997 και με το άρθρο του 84 ν. 4624/2019, και αφετέρου το άρθρο 58 παρ. 2 εδ. θ' του Κανονισμού και το άρθρο 15 παρ. 6 του ν. 4624/2019, της διοικητικής κύρωσης, που αναφέρεται στο διατακτικό της παρούσας, η οποία κρίνεται ανάλογη με τη βαρύτητα της παράβασης.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Επιβάλλει, στον καταγγελλόμενο, Α, το αποτελεσματικό, αναλογικό και αποτρεπτικό διοικητικό χρηματικό πρόστιμο που αρμόζει στην συγκεκριμένη περίπτωση σύμφωνα με τις ειδικότερες περιστάσεις αυτής, ύψους δύο χιλιάδων ευρώ (2.000,00) ευρώ, για την ως άνω διαπιστωθείσα παραβίαση του άρθρου 11 του ν. 3471/2006.

Ο Αναπληρωτής Πρόεδρος

Η Γραμματέας

Γεώργιος Μπατζαλέξης

Ειρήνη Παπαγεωργοπούλου